

270. Szombathely, Kőszegi utca 42.

(Vas megye) Rő, Kö

A beépítéssel érintett kb. 115 m²-nyi terület (hrsz. 6199) kutatását 2001. szeptember 19. és november 10. között végeztük el, melynek során Savaria fallal körbevett belvárosának É-i, a város sűrűn beépített részén késő római, Kr. u. 4. századi bronzolvasztó műhely került napvilágra. A műhely a szelvényünk Ny-i szélén haladó, É-D irányú városi utca K-i szélén helyezkedett el. A műhelyépület félig nyitott volt, tetőszerkezetét másodlagosan felhasznált téglákból és kövekből falazott pillérek tartották. A kiásott műhely a telek D-i szomszédságában, a Kőszegi u. 36–40. telken az ásatásvezető által 1997 őszén feltárt műhelykomplexum (vö: Specimina Nova XII. (1998) 311–317.) folytatása. A késő római objektumok alatt kora római (Kr. u. 1. század) gerendavázis faszerkezetű, illetve fonott és vályoggal tapasztott szerkezetű egyszerű épületek részletei, illetve hozzájuk tartozó deszkabélésű, lekerekített sarkú négyzetes tárolóvermek kerültek elő. A római településrészletek mellett fontos középkori emlékek is napvilágra kerültek. Az egykori római boltozott szennyvízcsatorna kőanyagát a 13. század folyamán kitermelték, a gödörbe egy leégett fa-vályog ház paticstörmelékét töltötték. A törmelékben 8 darab 13. századi ezüstpénzt találtunk. Említést érdemelnek még azok a római törmelékretegbe vágott középkori gödrök, melyekből gazdag 14–15. századi edénylelet (pecsételt pohár, korsók, fazekak) töredékeit emeltük ki.

Munkatársak: Pap Ildikó régész, Balogh Beáta ásatási technikus és Derdák Ferenc geodéta.

SOSZTARITS OTTÓ

271. Szombathely, Kőszegi út mellett,

Peugeot szalon

(Vas megye) R

A 2001 októberében zajló kutatások alapja az, a Metro áruház területén talált kora rézkori telep, amelynek folytatása volt várható ezen a területen.

Egy 52×23 m nagyságú területen folytattuk a feltárást, ami É felé enyhén emelkedik, a humusz vastagsága viszont csökken. Az átlag 30–40 cm közötti humusz lezedése után változatos talajviszonyokat találtunk. A terület déli részén egy ÉNy-DK irányban húzódó, kb. 6 m széles kavicsos sávot figyeltünk meg, ami egy sötétszürke, agyagos mocsári jellegű területhez kapcsolódott. Ennek a mocsári jellegű rétegnek a vastagsága átlag 17–20 cm, alatta sárga agyagos altalajt figyeltünk meg. Ettől a sülyedéktől keletre egy kettős oszlopsor nyomai kerültek elő, amelynek feltételezhető funkciója a rézkori telep kerítése, vagy egyéb lineáris jellegű építmény. Sajnos, a terület annyira megkopott, hogy csak az altalajba alig mélyedő nagyobb oszlopok helyei kerültek elő. Az építmény K, illetve D felé feltehetőleg tovább folytatódott. Kevés leletanyag került elő, de egyértelműen a kora rézkori telep anyagához tartozik.

FARKAS CSILLA

272. Szombathely, Petőfi-telep, Sorok-major

(Vas megye) B

A Petőfi-telepi díszfaiskola helyén a terepbejárások alkalmával kora bronzkori kerámiát találtunk. A lelőhely az országút és a Perint mai medre között található, egy laposabb dombháton. 2001. novemberében egy kisebb területen nyitottunk kutatószelvényt. Egy eltemetett humuszos rétegben sikerült megfognunk néhány objektumot. Viszonylag kevés leletanyag került elő belőle.

Valószínűleg a korábban itt levő, de már betemetett öntözőcsatorna bolygatta meg a területet, és elképzelhető, hogy a lelőhely a Perint-patak felé húzódik tovább, ezt a terepbejárások is bizonyítani látszanak.

FARKAS CSILLA

273. Szombathely, Szent Márton utca 53.

(Vas megye) Rő

A szóban forgó területen Savaria római város keleti temetője húzódik, ahol korábban is voltak kutatások, illetve leletmentések (Medgyes Magdolna, Kiss Gábor). A jelenlegi kutatás a Kisfaludy utcához közelebb eső, 6583/1 helyrajzi számú területen folyt 2001. július 24. és szeptember 21. között.

A területen 33 római kori sír helyét találtunk meg, amelyek négy sorban helyezkedtek el, igen sűrűn egymás mellett. A terület keleti felében korábban álló épületek az újkorban bolygatták, illetve pusztították el a sírokat. Nagy részük ki volt rabolva, csupán néhány sér tetlen sírt, és igen kevés mellékletet sikerült feltárni.

A sír építmények, a temetkezési helyek kialakítása igen változatos képet mutat. Az egyszerű földsírtól kezdve a kőpakolásos, és épített sírig, a földre kent habarcszórástól a tegulával kirakott sírokig. A tájolás nagyrészt Ny-K, kisebb eltérésekkel, amely csak kivételesen haladja meg a 30 fokot. Egyetlen sír (192.) volt É-D tájolású, melléklet nélküli, Az egymásra temetkezések (179., 200.), valamint egy esetben az egymásra ásott sírgödör mutatja, hogy a temetőrészben megmaradt temetkezések között több periódust is el lehet különíteni.

A sírokból előkerült leletanyag: üvegkorsó, üvegpo harak, illatszerez üvegek, üveg karperec, bronz nyakperek, bronz és vas karperecek, bronz nyaklánc, bronz fülbevaló, üveggyöngyökből összeállított nyaklánc. A sírokban másodlagosan felhasznált kövek között két feliratos darabot, valamint egy kézi malomkövet is találtunk. A téglák, illetve tegulák közül néhányon egyszerű motívum is látható.

FARKAS CSILLA

274. Szombathely, Szily J. utca 26.

(Vas megye) Rő, Kk

A 2001. május 4. és június 21. között a terület (hrsz.: 6139/2) beépítését megelőző régészeti feltárás során Savaria fallal kerített belvárosának ÉNy-i részén, a római

város sűrűn beépített, zárt utcás szerkezetű területének 90 m² összfelületű részét tártuk fel.

Az egyetlen (12×7,5 m alapterületű), nagyjából K-Ny tájolású szelvény meghatározó régészeti jelensége a kitakart terület DK-ÉNy irányú átlójában húzódó római utca. Az újkori bolygatások az egykori úttest bazalt burkolatát teljes egészében megsemmisítették. A burkolatból alig néhány bazalt burkolókövet találtunk meg az út alatt húzódó római szennyvízcsatorna alapig kitermelt alépítményének árkában. A csatorna építőanyagának kitermelését az alapárokba visszazórt törmelékből előkerült 15–16. századi kerámiatöredékek kelteznek. A csatornaárok két oldalán Kr.u. 1. századi kerek, egykor kavicsal kitöltött (fabélésű?) kutak tárunk fel jelentős kerámialelettel. Mivel az útalapozás sóderrétege a kutakat letakarta, azokat mindenképpen a feltételelesen 2. század első harmadára-felére keltezhető út létesítése előtt ásták. Az út két oldalán futó járdák felszínéből alig-alig maradt meg valami, inkább csak néhány, az útépités előtti, feltehetően a kutakkal egykorú réteg maradt meg. A járda funkcionális használatát követő időszak (Kr. u. 4. század?) markáns jelensége a járdát lefedő rétegekbe vágódó műhelykomplexum. Az egymás fölé épített, illetve egymást vágó rézhevítők(?) betöltéséből csekély kerámia, sok salak illetve öntőtégely-töredék látott napvilágot. Az egyik rézhevítő alatt további kora római kútra bukkantunk. Feltárással azonban csak a felső kb. 2 m-nyi része került, mivel az omlásveszély, illetve részben a kút fölött álló tűzfal miatt további bontása életveszélyes lett volna. A feltárással megőrzésre érdemes épületmaradvány, jelenség nem került elő. A terület jelenleg részben visszatemetett.

Munkatársak: Balogh Beáta régésztechnikus és Derdák Ferenc geodéta.

SOSZTARITS OTTÓ

275. Szögliget, Hosszú-tető, Julcsa-barlang (Borsod-Abaúj-Zemplén megye) B

A 2001. augusztus 1–22. között zajló régészeti feltárással tényleges célja ebben az idényben elsősorban a folyosó kevert rétegeinek felszámolása volt, hogy megteremtsük ezzel a lehetőséget a földkitermelésre a belső teremből a következő évadokban. Ennek során a felső kb. 60 cm-es kevert rétegek bontása történt meg. A kikerülő földet teljes mennyiségben átszitáltuk. A bontás során 2 objektum került elő, feltételezhetően tüzelőhelyek maradványai.

Hét újabb darabja került elő a már a múlt évben megismert késő bronzkori kincsleletnek, számuk ezzel 12-re emelkedett. Az aranyleletek koncentráltan a folyosó baloldali kis beszögelléséből kerülnek elő, ahol az eddig megtalált darabok alatt egy falszerű kőomlás-pakolás maradványa került elő. Az eddig itt megtalált aranyak a fal felett helyezkedtek el.

A teljes régészeti leletanyag előzetes elemzése azt mutatja, hogy az alföldi vonaldíszes kerámia kultúrájá-

nak időszaka óta biztosan ismert és használt objektum a barlang, amelyet – talán a rézkor kivételével – gyakorlatilag napjainkig felhasznált a terület népessége.

REZI KATÓ GÁBOR

276. Szűr határa

(Baranya megye) Ó, B, Ró, Kö

Az M6-56 gyorsforgalmi út tervezett nyomvonalának Baranya megyei szakaszán két részletben, 2001. április 10.–május 11. és október 8–18. között végeztünk terepbejárást. A területet a nyomvonalon 100-100 méteres sávban jártuk be, illetve adott esetben a lelőhely teljes kiterjedését meghatároztuk. A kijelölt terület 77,9%-át sikerült bejárni, a többi rész erdő, mocsár, gyep miatt járhatatlan volt.

A falu közigazgatási határán belül 6 lelőhelyet találtunk (11–16. lh.), melyek őskori, bronzkori, római kori és középkori településekre utalnak.

A leletek a Janus Pannonius Múzeum gyűjteményébe kerültek.

KÁRPÁTI GÁBOR

277. Tar határa

(Nógrád megye) B, Kú

2001. március 13. és 18. között a Nógrád Megyei Múzeumok Igazgatósága felkérésére bejártuk a Zagyva-Cserhát-völgyi gázvezeték nyomvonalát.

Tar határában a 37. kilométerkő vonalában, a 21. főút és a Zagyva közötti területen, egy kisebb kiemelkedésen, a gázos, boronált felületen kevés bronzkori és kora újkori edénytöredék került elő, felületi szóródás nélkül (2. sz. lh.).

Munkatársak: Majcher Tamás, Paszternák István régészek, Balogh András pécsi, Nagy Andrea, Pesti Krisztina budapesti egyetemi hallgatók, valamint Nagy Imre, Semperger Zoltán, Nyikus Diána. A leletek a Kubinyi Ferenc Múzeumba kerültek.

VADAY ANDREA

278. Tarnaörs határa

(Heves megye) Pa, Me, U, N

2001. júniusban lakossági bejelentést kapott a Dobó István Vármúzeum két epipaleolit és négy mezolitik lelőhelyről, és egy szántás által megbolygatott, veszélyeztetett állapotú gyermeksírról. Ez utóbbit augusztus 14-én feltártuk.

2001. novemberben a leletbejelentés nyomán terepbejárást végeztünk Tarnaörs környékén. Néhány napos munkánk eredményeképpen 19 lelőhelyen jártunk, közülük haton őskori, tizenegyen középső kőkori, négyen újkőkori (AVK) és kettőn pedig népvándorlás kori szórvány leleteket gyűjtöttünk. Munkánk elsődleges eredménye volt, hogy hitelesítettük a bejelentő által felfedezett lelőhelyeket; Heves megyéből eddig ismeret-